

«Är-aýalyň urşy – ýaz gününüň ýagşy» / satiriki sahna

Category: Hekaýalar, Kitapcy, Satiriki hekaýalar

написано kitapcy | 23 января, 2025

"Är-aýalyň urşy – ýaz gününüň ýagşy" / satiriki sahna

«ÄR-AÝALYŇ URŞY – ÝAZ GÜNÜNIŇ ÝAGŞY»

- Heleý, a ... aý heleý!
- Näme, garamaňlaý?! Heleýden başga bilýän sözüň ýokdur, sen garamaňlaýyň!
- Gady-gudyň az et-de, kündüge ýyly suw guý! Namaz wagty yetip gelýär, synja kylmaly.
- Heleý ... heleý, ýumsuňy etmeli bolsa men gerek, nahar-nowa etmeli bolsa men gerek, çay-çörek bermeli bolsa men gerek, hamyr ýugrup, çörek bişirmeli bolsa ýene men gerek. Näme meniň janym demirdenmi?! Garamaňlaý!
- Küpürsime heleý, heleýiň ikinji taňrysy äri bolýandyr, äri...i! Äriňe gygyrsaň, Hudaýa gygyrdygyňdyr. Hudaýa gygyrdygyň o dünýäni ýakdygyňdyr.
- Hä-ä... şormaňlaý. Tapdyň-a sen bahanaň! Men-ä tam-a oklajak, özüň-de jennetiň töründe oturjak! Belanyň gatysyny oturarsyň jennetiň töründe! Haýsy bir garamaňlaýa jennetiň töri ýetsin! Bolşuň şü bolsa, jennetiň garasyny görmäni geçersiň!
- Sen heleý, gowja bol! Aýal bilen erkek des-deň diýen, öñki sowet döwrüň geçendir. Köki çüýruk döwletiň indi gaýdyp gelmeze gidendir. Asyl öwrülip geljek gümany bolmaz. Biz indi gadymy däp-dessurymyza eýe bolduk. Bi bagty erkeklerə garaşsyz döwletimiz berdi!
- Wah-eý, kelläň gurasyn... kellesi guramış! Çalaran başyňdan it gara günüň bar, paňkelle-e diýsäni! Garaşsyzlygyň aýallara beren bagty erkekleriňkiden birjik-de kem däldir, artyk bolsa artykdyr. Eneler – ene topraga deñelýär ahyryn! Jan ýaly Watana deñelýär ahyryn! Ene toprak ynsanlary saklayar. Ene nesil onderýär. Zenanlaryň bagtyna düşünmeýär jiriňkelle diýsäni!

- Pahak... pahak... pahak, o dünýesini ýakd-ow bi heleý! Gadymy... däp-dessурымызы öwrüp aldyk diýenime düşünmeýärsiň. Yslam dininiň şerigat kadasyny öwrüp alduk diýdigim-ä meň! Sen heleý, şol kanuny öwren! Oňa boýun eg! Şerigata ýüregiň bilen ynan! Ony pygamberler döredipdir ahyryn! Şerigata ynanmasaň, Hudaý tatar, Hudaý tutmuş!
- Hudaýyň kimi tutjagyny içiň bilip durandyr! Sen ýaly garamaňlaýy tatar, Ýaradan Biribarym! Iýip-içip arkan düşüp ýatany tatar. «Ýatan öküze – iým ýok» diýipdir könelerimiz. Hakyny gözleseň, saňa çay-çörek bermeli däl. Men ony edemokda.
- Ha... aý heleý-heleý, öte geçýäniň-ä özüň-de bilip duransyň! Otuz ýyl gara nebide bulasanyň ýadyňa düşenog-ow seň! Alagaraňkyda gidip, gjäniň bie mahaly gelýänimi eýýäm unudopsyň-ow sen! Näçe işlesek-de, şol öñki garyplyggyma galdym. Zordan garagünüm doladym. Ýaş gaýdan aoň göwnüň ýenede işaretjeksiň, belanyň gatysyny işledersiň sen! Galan ömrümi ap-arkaýyn arkan ýatyp ötürjek. Ýalançy dünýä iki gelmejegim-ä belli.
- Eliňde kör-köpügiň-ä ýok! Göwnüň keçe-küçäni, goş-golamy satjaksyň. Belanyň sapynu satarsyň! Aýrylyşaryn weli satdyrmaryn. Satdyrmajagym-a hakdyr.
- Salaty, sen başyma çykja-gow! Satdyrman-satdyrman, bi zatlary ataň öýüňden-ä getireňok! Meniň gazanjym. Men bi zatlary görüme alyp gitmejegim-ä belli. Heleýi ýumruk ýeňyändir, ýumruk! Kempaýyňa bir goýaryn weli, ýatarsyň togalanyp!
- Hany, goýup bilşine goý, hany! Tapdyň-a ýerde ýatan naçary!
- Ba-ha, indi gyjalat berip başlad-ow bi heleý! Türkmeniň atababasynyň gyjalaty çekeni ýokdur. Onda-da heleýden. Men-de ölinçäm heleýiň gyjalatyny çekmerin. Me goýmasa, me goýmasa, taňrytaýakly heleý diýsäni!
- Ýumrugyň sanap ur! Sendäki ýurek mende-de bardyr. Ol süpürginiň sag tarapy bilen ýelmap başlady. Adamsynyň yüzünü pişik dyrnaçaklan ýaly etdi. Galmagala daşardan goňsusy gygyryp geldi.
- Haý, duraweri, goňsy, saklanaweri! Şeýtanyň ugruna

gitmäweri! Ol-a et bilen deriniň arasynda orun alandyry.

Goňsusy olary aralady.

– Inha-da, goňşy meniň günüm! Taňry gün berse ýa käýişmeli, ýa-da uruşmaly.

– Beter beýle-de däldir-de goňşy. «Är-aýalyň ursy – ýaz gününiň ýagyşy» diýipdirler köneler. Adamyň ýassykdaşyň ahyryn, bir ýorgana girersiň weli, ýaz gününiň ýagyşyna meňzärsiňiz.

– Wah, goňşy, içimi ýakmasana! Näçe ýyldyr bir ýassyga baş goýmany ýörenimize. Sen ýaly aýda-annada keýwany diýse, göwnüm galkynjak. Ökjäm ýeňlejek. Özüm monça boljak. Daşary çyksa-da heleyý, içeri girse-de heleyý, ýumuş buýrsa-da heleyý, heleyden başga agzyndan oňly söz çykanog-a! Bar bilyäni heley-dä! Onsoň nähili oňuşjak şü biläni?! Aýrylyşmasam boljak däl, goňşy! Gulagym bir dynç bolsun, goňşy!

– Beý, diýmäweri, goňşy! Ikiňiz-de altmyşy arka atdyňyz. Aýrylyşyp ile nähilik çykjak?!

– Üf... f... f, bilmedim-dä goňşy. Aýrylyşsam gowy bolsa gerek! Garabaşy my çara bilmesem, özümden göreýin. Sudlaşmaly-da bolsa sudlaşjak. Garaz aýrylyşjak.

Başyny aşak salyp, hum ýaly cişip duran çalkelle başyny galdyrdy.

– «Heleyde akyl bolmaz, eşekde sekil» diýenleri-dä! Şerigat kadasyna görä, heley aýrylşaýyn diýip, aýrylsyp bilmeýär. Äri molla-müfti çagyryp, üç gezek talak diýip, talak hatyny bermese, nika bozulmaýar. Nika är-aýaly ömürlik biri-birine baglaýar. Sud kim bolupdyrn musulmanyň däp-dessurynyň ýanynda. Sud soň dörän zad-a. Ata-babalarymyz sudlaşyp aýrylyşypmy näme? Öñküler ýedi pyşdyna çenli bilipdirler. «Ýedi arkasyny bilmedik, ýetimligiň» nyşany diýip, pederlerimiz aýdyp gidipdirler ahyry. Ýedi arkaňy bileniňden soň, zakys-pakys nämä gerek! O zatlar soň dörän zatlar-a.

– Beýtmäň, goňşy, häziriň özünde ýaraşyň! Men töwella edýärin! «Töwellany almadyk – baýnamaz» diýeni bar köneleriň.

– Aý, hawwa-da! Gara saçly molla eýder-beýder ýeňer diýenleri dogry-da! Yüregime daş salyp, ýeňilenimi Hudaýyň ýanynda boýun alaýyn. Keýwany diýemelem bolsa diýeýin.

– İne, munyň bolar, goňşy! Töwellamy aldyň, Taňryýalkasyn!
(Är-aýal ýaraşdylar. Buza dönen ýüzler açyldy. Mylgyrşyp bir-
birine bakdylar).

Tatar ÜÝŞMEKOW. Satırıki hekaýalar